

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

De fine apparenter & no[n] verè justo. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

Lib. 1. Pars Tertia

justum non iuste factum. (Anst. & Eth. c. 8.) Quare, ut declaremus apparens justum status in hac prima significatione, opus est ut videamus, quis finis justus sit, & justus videri possit, sive quibus ille fucis talem se possit conspiciendum præbere, & sic in forma imperij, aliisque duabus partibus sive capitibus, v. d. distributiva, & commutativa Jurisdictione. Faciamus initium de fine.

De fine apparenter, & non vere Justo.

CAP. II.

V itaque inveniamus finem legis, & imperij, qui cum justus non est, speciem tamen habet justii, repetendum est, quod inter fines, qui creduntur, & habentur justii ultimique imperij, stabilitas est, & utilitas status, cum sumitur pro forma imperij, sive multorum sit, sive paucorum, sive unius tantum. Quæ stabilitas formæ, quod in pravis Rebusp. non sit verus, & justus finis, supra ostensum est. (*Parte I. cap. 8.*) Imo, in ipsa optima Rep. non est ejusdem forma, (quamvis rectissima, ideoque conservande zelo maximo) verus, & ultimus finis: sed medium est ultimo fini conjunctum, & quo sejuncto ipse finis in periculum veniret. Hic apparens finis ille est, qui Regi à Machiavello propositus est, ut secundum illum regnum administret. Hoc est, ut sibi securitatem sui regni proponat pro fine ultimo, ad quem cuncta dirigat, facultates & subditorum personas, propriam conscientiam, animamque, religionem, & si potis esset, Deum ipsum. Species justitiæ in hoc fine provenit ex æquivoco, ob vicinitatem quæ inter utilitatem communem est, & utilitatem publicam: quæ facillè confunduntur, & pro re eadem capiuntur. Et ita, quemadmodum utilitas communis, verus & justus finis est, etiam putatur utilitas publica talis. Quare cum publicum propriè significet statum, ejusdemque formam, hinc est, quod credatur, & dicatur utilitatem status, suæque formæ, esse ultimum & justum finem. Quod publicum significet propriè magis statum, ejusdemque formam, & quæ exinde dependent, videre est ex *S. Hujus Studii, l. 1. ff. de Justitia & Jur.* Ubi

Ubi jus publicum illud appellat, quod pertinet ad statum reip. Romanum, ponitque in reb. sacris, templis, curiis similibusque, Sacerdotibus & Magistratibus. Quam definitionem & expositionem communiter Jurisconsulti secuti sunt, aliique scriptores. Eam ob rem igitur id quod communis est utilitatis, translatum facile est ad utilitatem status, hoc est illius, qui imperium in manu habet, hoc sensu. Hic est itaque finis in speciem iustus: estque hæc prima causa similitudinis, videlicet æquivocatio, & vicinitas significationum, in quibus æquivocatio fundamentum posuit. Sed ejusdem similitudinis aliæ causæ concurrunt. Una & præcipua Majestas Principis est, & generatim summæ potestatis, sive illa sit penes unum, sive penes populum, sive penes paucos, de qua dictum est *lib. 1. part. 1. c. 35* quod opus est, ut à Principe, & principatu conservetur. Verum, ut quælibet virtus moralis in medio posita est, ita hæc, quæ publicam procurat æstimationem, inter duo extrema parum & nimium est. Et nimium quidem vitium est, quod fovet speciem justitiæ in fine injusto. In excessu peccabat procul dubio, cum divinos cuperet honores Caligula, quippe eo excedebat, ut vellet statuam suam locari & adorari in templo Hierosolymitano, (*de legat. ad Cai. in Paneg. Taj.*) qua de re pulcherrima exstat narratio Philonis. Et de Domitiano scribit Plinius: *At paulo ante aditus omnes, omnes gradus, totaq; area hinc auro, hinc argento relucebat, seupotius polluebatur, cum incesti Principis statuis permista Deorum simulacra sorderent.* Est quoq; excessus Majestatis, quando Princeps cupit, si non divinos sibi fieri honores, minimum ultra fastigium humanum honore se affici. Hic fastus est Magnorum Ducum Moschoviæ, referente Alexandro Guagnino, qui à subditis haberi volunt, quod cuncta sciant. Quare si quispiam Moschorum de singulari quodam interrogetur dubio, respondent, Deum & Magnum id scire Ducem. Imo, tanti suum æstimant principem, seque adeo habent viles, ut Nobiles, Magnates, Præfecti, Primoresq; & consiliarii omnes Chlopos se, id est, abjectissimos & vilissimos servos magni Ducis fateantur. Alexand. Guagn. in descr. Mosch. cap. 4. Ita quidem, ut nulla illis sit differentia inter subditorum obedientiam versus Principem, quæ est hominum liberorū in eum, qui illos gubernat, & illam, quam mancipia domino debent, quam sane servorum est versus eos, qui ipsos possident. Est quoque excessus Majestatis, quando Princeps res ecclesiasticas absolutè sibi vindicat. Id agunt

gunt modo Reges Angliæ, cum se capita constituent ecclesiæ. Idem faciebat Magnus Dux Moschoviæ Ioannes, de quo refertur, quod absolute, & sine contradictione ulla dominus erat cuiusvis sortis & conditionis hominum, tam secularium, quam ecclesiasticorum, mutaretque Metropolitam pro suo lubito. Excessus Majestatis adigit subditos ad reverentiam humana majorem, ideoque opinantur, quod paulo minus quam Deo teneantur res suas seque ipsos devovere.

Quomodo Majestas inducatur.

CAP. III.

Consideremus modo, quomodo Majestas summæ potestatis efficiatur, & quomodo etiam ad excessum perveniat, & per quas causas, modosque. Aliæ itaque causæ naturales sunt, aliæ violentæ, aliæ artificiosæ, aliæ virtuosæ. Causa naturalis incrementi majestatis est imperii antiquitas, de qua inquit Tacitus: lib. 14. *annal. vetustate imperii coalita audacia.* Hoc est, quando princeps imperium perpetuat, majorem concipit securitatem, per quam paulatim omnem in se derivat auctoritatem. Tacitus lib. 1. *annal. insurgere paulatim, munia senatus, magistratuum, legum in se trahere.* Et Plinius in Panegirico, *olim imperantur securitatem,* ait, ut ostendat securitatem, quæ continuo acquiritur dominio. Plato progressum hunc ingeniose satis nobis detexit, ostendens, quod civitas debeat esse attemperata, prudens, & sibi ipsi amica, & quod in principio Monarchiarum, exemplo Monarchiæ Persarum, talis illa sit. Enimvero in illa milites & subditi agebant cum Cyro quodam libertatis gradu, qui in Cambyse desit. Rediit vero ad pristinum imperium per Darium, desit sub Xerse, ceterisque regibus qui ordine invicem sequuti sunt, sub quibus populus pertractus est ad puram servitutem, quæ respondet excedenti majestati principis: quemadmodum libertas, quam populo cum Regibus suis intercessisse ab initio scribit, respondebat moderatæ & convenienti majestati Principis cum subditis. Macedones principio Alexandro Magno utebantur perfamiliariter, at postea volebat sibi divinos fieri honores, quod eum Macedones detrectarent, ad custodiam sui corporis Persas ipsis prætulit.